

[Handelsministeren.]

Jeg anbefaler lovforslaget til en velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager.

(Lovforslag nr. 93. Fremsat 28/2 75).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Tastesen (S):

Det er jo tredje gang, dette lovforslag er til forhandling, og jeg kan stort set henvise til den ordførertale, jeg holdt på socialdemokratiets vegne, da forslaget sidst var fremme.

Jeg synes, vi skal gøre dette forslag færdigt i udvalgsarbejdet så hurtigt som muligt. Det må være en rimelig ting i denne tid, hvor international trafik udvikler sig så stærkt, at retsforfølgning finder sted i det land, hvor det er mest hensigtsmæssigt.

Biltzing (V):

Mit partis ordfører i denne sag, fru Mette Madsen, er forhindret i at være til stede på dette tidspunkt, så jeg skal ganske kort nævne, at det er tredje gang, det foreliggende lovforslag er til første behandling.

Mit parti har tidligere givet tilslutning til lovforslaget, der var næsten færdigbehandlet i retsudvalget, inden folketingsvalget blev udskrevet; jeg skal derfor på mit partis vegne give tilsagn om, at vi vil medvirke til en hurtig behandling af forslaget.

Tange (FP):

Dette lovforslag fik af vor ordfører i sidste samling en ikke særlig venlig modtagelse. Imidlertid har vi nu efter en fornyet gennemgang af lovforslaget og navnlig af den store — unødigt store — konvention ændret synspunkter og kan også gå ind for, at denne lov vedtages.

Vi har imidlertid en bemærkning at gøre. Vi mener, det er forkert, at justitsministeren ifølge § 5 på egen hånd skal kunne udvide loven til også at gælde for de lande, der ikke allerede er med i aftalen. Vi mener,

spørgsmålet om en sådan udvidelse bør forelægges dette høje ting.

Lone Dybkjær (RV):

Vi har allerede et par gange givet tilslutning til, at dette lovforslag gennemføres, og det gør vi også i dag.

Der er et par detaljer, vi gerne vil se på i udvalgsarbejdet, men vi vil prøve på at gøre det hurtigt.

Hagen Hagensen (KF):

Som forrige ordfører ligeså.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal på SFs vegne give tilslutning til, at vi får dette lovforslag hurtigt færdigbehandlet.

Inge Krogh (KrF):

Som mit partis ordfører sagde sidste gang, dette lovforslag var til behandling, siger jeg også nu, at vi gerne vil medvirke til, at det går hurtigt igennem udvalget. Vi mener, det er en praktisk løsning, at retshandlingen kan foregå dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt.

Justitsministeren (Orla Møller):

Jeg takker for den enstemmige tilslutning til forslaget. Det problem, hr. Tange nævnte i forbindelse med § 5, kan sikkert finde sin fornuftige løsning i udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. og af retsplejeloven. (Psykisk abnormitet, narkotikakriminalitet, beskyttelse af diplomater m. v.).

(Lovforslag nr. 94. Fremsat 28/2 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Otto Mørch (S):

Det foreliggende lovforslag er bortset fra bestemmelserne om beskyttelse af diplomater en genfremsættelse af det forslag om ændring af borgerlig straffelov, vi havde fremme i sidste folketingssamling.

Det nye forslag vedrørende beskyttelse af diplomater giver mig ikke anledning til særlige kommentarer, og jeg kan derfor i det væsentlige henvide til den socialdemokratiske ordførers, hr. Tastesens, bemærkninger under første behandling af de tidligere fremsatte forslag.

Når det er sagt, vil jeg dog gerne gøre nogle enkelte bemærkninger yderligere vedrørende den foreslåede forhøjelse af strafferammen for den alvorligste narkotikakriminalitet i straffelovens § 191, hvor vi fra fængsel i indtil 6 år går op til en strafferamme af fængsel i indtil 10 år. Jeg tror, der vil være almindelig forståelse for de intentioner, som ligger bag forslaget. Der er næppe nogen, der ønsker en lempelig strafferetlig reaktion over for professionelle narkotikaforhandlere, der, som hr. Tastesen udtrykte det under forslagens behandling i efteråret, kynisk udnytter de svage grupper i befolkningen, der er afhængige af stofferne.

Når forslaget alligevel må give anledning til alvorlige overvejelser, er det først og fremmest på grund af risikoen for, at den højere strafferamme vil smitte af på strafniveauet for de mindre alvorlige former for narkotikakriminalitet. En sådan udvikling ville efter den socialdemokratiske folketingsgruppes opfattelse være overordentlig uheldig. Vi tillægger det nemlig afgørende vægt, at den narkotikapolitik, som blev fastlagt i slutningen af 1960'erne, og som bl. a. her fandt udtryk i rigsadvokatens cirkulære om retsforfølgning i narkotikasager, fastholdes uændret.

Som forslaget fremtræder, kan disse betæneligheder imidlertid næppe være afgørende. Det udtales i forslagens bemærkninger, at der ikke tilsigtes en generel forhøjelse af strafniveauet for narkotikakriminalitet, men at forslaget alene sigter på de allergroveste, normalt internationalt prægede, forhold. En hertil svarende begrænsning fremgår direkte af den foreslåede bestemmelses

ordlyd, og det fremgår yderligere af fremsættelsestalen, at denne restriktive affattelse af forslaget er tillagt afgørende vægt af justitsministeren netop med henblik på at undgå afsmitning.

På baggrund af disse klare tilkendegivelser må man kunne gå ud fra, at de retsansvarende myndigheder vil være i stand til at administrere bestemmelsen således, at strafniveauet for de mindre grove former for narkotikakriminalitet ikke påvirkes af den forhøjede strafferamme, men at de fortsat er et behandlingsanliggende.

Ved vurderingen af forslaget må det endvidere tages i betragtning, at strafferammen herved bringes op på samme niveau som i de fleste af vore nabolande, herunder de nordiske lande. Jeg mener, at hensynet til nordisk retsenhed i sig selv må tillægges betydelig vægt, men at der navnlig er grund til at fremhæve, at det, når det drejer sig om den groveste narkotikakriminalitet, må anses for meget væsentligt, at den strafferetlige reaktion ligger på samme niveau i Danmark som i vore nabolande. Den kreds af professionelle narkotikaforhandlere, der står bag denne kriminalitet, må antages at have et indgående kendskab til og lægge betydelig vægt på strafforfølgningseffektivitet, herunder de idømte straffes størrelse i de forskellige lande. Når det er sådan, kan man derfor frygte, at et lavere strafniveau i Danmark for den groveste, internationalt prægede narkotikakriminalitet vil kunne bevirke, at Danmark i særlig grad udsættes for tilførsel af narkotiske stoffer.

På denne baggrund kan jeg tilsige også denne del af det samlede lovforslag den socialdemokratiske folketingsgruppes støtte. Jeg skylder dog at meddele, at enkelte af gruppens medlemmer har afvigende synspunkter.

Elsebeth Kock-Petersen (V):

Det foreliggende lovforslag udgør i nogen grad en blandet landhandel; det går lige fra psykisk abnorme over diplomater til narkomaner og til falsk forklaring for udenlandske retter.

Jeg vil godt sige noget ganske kort om nogle af punkterne, og andre punkter vil jeg sige lidt mere om.

Med hensyn til straf for forbrydelser mod

[Elsebeth Kock-Petersen.]

internationalt beskyttede personer skal vi blot bemærke, at venstre ønsker, at den pågældende konvention kan ratificeres.

Venstre støtter endvidere forslaget om overførsel af retsforfølgning i straffesager, der er en konsekvens af det lovforslag, der blev behandlet lige før.

Forslaget om falsk forklaring for udenlandske domstole og for EF-domstolen er konsekvensændringer af forslaget om nordisk vidnepligt og Danmarks EF-medlemskab, og det kan venstre også støtte.

For så vidt angår forslagene om ændring af straffelovens §§ 16-18, vil jeg først lige slå fast, at disse bestemmelser jo er en meget væsentlig del af strafferetsplejen. De skal udformes på helt forståelig og klar vis. Derfor vil jeg godt have svar fra ministeren enten her eller i udvalget på spørgsmålet, om der ud over ændringen om 1 års begrænsning ved særforanstaltninger tilsigtes andet og mere end redaktionelle ændringer. Jeg kan godt se antydningen af reelle ændringer, men jeg synes ligesom ikke, hvis jeg må komme med det hjertesuk, at det letter folketingets arbejde, at bemærkningerne til forslaget ikke indeholder en klar redegørelse for formålet med forslaget.

Forslaget om indførelse af en ny straffesamme for særlig grov narkotikakriminalitet skal ikke fra venstres side give anledning til stor diskussion om narkotikaproblemer som sådan og om hele det principielle spørgsmål om selve det at straffe; men jeg vil godt benytte lejligheden til at udtrykke glæde over, at den nye justitsminister har genfremsat forslaget om den højere straffesamme for særlig alvorlig narkotikakriminalitet. Vi skal blot udtale, at venstre over for den form for forbrydelser ikke er betænkelig ved en høj straffesamme, og at vi heller ikke er betænkelige ved, at sådanne sager ikke skal behandles ved nævningeting.

Vi ønsker, at dette lovforslag kan blive behandlet hurtigt — det er blevet behandlet flere gange før — og vi vil absolut tilsige en hurtig behandling. Vi mener da også, at spørgsmålet om narkotikakriminaliteten er blevet belyst tilstrækkeligt i det hidtil udførte arbejde, og vi skal tilsige en velvillig behandling.

Tange (FP):

Fremskridtspartiet kan stort set tiltræde dette lovforslag, herunder udvidelsen af straffesammen til fængsel i 10 år i straffelovens § 191; vi mener, der er al mulig grund til at straffe disse grove forbrydelser meget hårdt. Men vi har dog én betænkelighed, og det er angående § 158, hvor man straffer for falsk forklaring også for udenlandske retter. Vi mener, der findes retssamfund, der i den grad er i strid med vor opfattelse af ret, at det kan virke noget betænkeligt, at vi straffer folk, der har afgivet falsk forklaring for sådanne domstole. Vi mener, man måske burde indskrænke kredsen af de udenlandske retter, hvor bestemmelsen skal finde anvendelse. Men under udvalgsbehandlingen vil vi komme nærmere ind på dette.

Lone Dybkjær (RV):

Dette forslag har jo, som det allerede er blevet bemærket, været behandlet tidligere, bortset fra paragraffen vedrørende diplomaterne. Det sidste giver mig ikke anledning til særlige bemærkninger, og med hensyn til de øvrige ændringer skal jeg henvise til, hvad der tidligere er sagt.

Jeg skal understrege, at det radikale venstre stadig er betænkelig ved forøgelsen af straffesammen op til 10 år, men at vor væsentligste betænkelighed går på, at vi er bange for en afsmitning nedadtil, og hvis man kan hindre en sådan, kan vi sandsynligvis tilslutte os forslaget. Men vi vil gerne drøfte det nærmere i udvalget.

Jeg har tidligere gjort opmærksom på spørgsmålet om nævningeting; det vil vi også tage op i udvalget.

Hagen Hagensen (KF):

Helt klare det med et „ligeså“ kan jeg ikke i denne omgang. Jeg skal nævne, at jeg tidligere er gået ind for dette lovforslag i dets principper, og det vil vi også gøre denne gang. Jeg vil gerne sige, at vi i udvalget nok vil tage en drøftelse op på ny af tilregnelighedsbegrebet, og det vil også være naturligt, at vi kommer ind på at drøfte bestemmelsen om, i hvilket omfang falsk forklaring for udenlandske domstole skal kunne straffes her i landet. I princippet er

[Hagen Hagensen.]

Jeg enig, men der kan nok være anledning til en drøftelse på ny af dette forhold.

De øvrige ting i lovforslaget, det nye med diplomaters beskyttelse og spørgsmålet om at give fremmede straffedomme retskraft, er jeg enig i, og hvad angår spørgsmålet om den nye strafferamme — for det er jo egentlig det, der er tale om — for narkokriminalitet, rammer den jo kun de meget strenge tilfælde. Jeg har tidligere gjort bemærkninger om og synes ikke, det kan siges klarere og bedre, end ministeren har gjort det i sin fremsættelse af lovforslaget, hvad det er, man vil ramme. Deri er jeg på forhånd enig; det er på den måde, man skal bruge denne lovbestemmelse.

Ebba Strange (SF):

Vi kan fra SFs side tilslutte os de ændringer i borgerlig straffelov, der drejer sig om ratifikation af FN-konventionen om forebyggelse af og straf for forbrydelser mod internationalt beskyttede personer. Den er i forvejen undertegnet af en lang række lande fra alle verdensdele, og det er derfor naturligt, at Danmark også tilslutter sig den.

Det næste punkt, jeg vil opholde mig ved i den række af lovændringer, vi står over for her, er spørgsmålet om psykisk abnormitet. Det har vi tidligere haft til drøftelse i salen, og vi har fra SFs side tilsluttet os, at man opretholder tilregnelighedskriteriet; det agter vi fortsat at gøre. Vi er også tilfreds med, at man gør foranstaltningerne efter § 69 tidsbegrænsede, men vi vil gerne i forbindelse med udvalgsarbejdet diskutere, hvordan man kan sikre sig hensigtsmæssige foranstaltninger over for netop disse mennesker.

Formålet med en institutionsanbringelse efter straffeloven må være resocialisering, og jeg ved personligt gennem udsagn fra adskillige af åndssvageforsorgens institutioner, at de får henvist klienter efter denne regel, som ikke kan resocialiseres i de omgivelser, hvori de findes, fordi de er anbragt sammen med i visse tilfælde meget svært åndssvage personer, der ikke fremmer den resocialiseringsproces, som det var tanken skulle foregå. Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi i udvalget får drøftet, hvor vi kan placere disse mennesker bedst, sådan at det, der bliver tale om, virkelig er en resocialisering.

Jeg spurgte den forrige minister om disse ting, og jeg håber, at vi kan få klaring på det i denne samling.

Jeg skal også opholde mig lidt ved spørgsmålet om forøgelse af straffen for den grove narkotikahandel.

Da vi sidst behandlede dette forslag, gav jeg udtryk for modstand mod en forhøjelse af strafferammen, og jeg gav udtryk for det af de grunde, som også tidligere er blevet nævnt her fra talerstolen, nemlig frygt for, at det ville få afsmittende virkning nedefter, og frygt for, at det alligevel ikke blev de store hajer, man fik fat i, selv om man vedtog denne lovgivning. Vi tror fra SFs side ikke ret meget på straf som generalpræventivt middel, men er på den anden side klar over, at de mennesker, som det her drejer sig om, altså de rigtig store internationale narko-handlere, regner straffen med som en af de omkostningsfaktorer, de må indregne, når de vurderer, hvor det bedst kan betale sig at prøve at få afsat deres stoffer.

Imidlertid ser det ud til, ikke mindst under indtryk af den sidste tids narkosager, at det i højere og højere grad bliver personer, der ikke er i social nød, der beskæftiger sig med disse ting, men i meget høj grad mennesker, der selv har deres på det tørre, som udnytter andre, svage personers sociale nød, og det gør, at vi godt vil være med til at se på lovforslaget i udvalget. Det, vi har at gøre med, er virkelig internationale bander, og jeg kan godt forstå justitsministerens bemærkning om, at hvis Danmark ligger som en oase med en lav strafferamme, vil vi virke umiddelbart tiltrækkende.

Men jeg vil godt sige som noget helt principielt, at vigtigere end en forhøjelse af strafferammen mener vi fra SFs side det er, at der stilles flere midler til rådighed for patruljering ved vore grænser, så vi får stoppet narkohajerne ved grænserne og ikke først lader dem komme ind i landet. Det, der er sket med vores toldvæsen, ikke mindst efter at vi er blevet tilsluttet EF, er, at tolderne sidder og laver momsregnskab, som de skal i kraft af vores EF-tilslutning, og derfor ikke får tid og kræfter tilovers til at varetage deres egentlige opgave, som burde være at forhindre netop den slags mennesker, vi her taler om, i at komme ind i landet.

SF ønsker principielt en liberalisering af

[Ebba Strange.]

hele vort retssystem, specielt af sociale grunde, fordi det er vores erfaring her i landet, at der er en meget nøje sammenhæng mellem social nød og kriminalitet, i hvert fald det man dømmes for, men vi har aldrig modsat os, at man skulle kunne straffe for virkelig grove berigelsesforbrydelser; vi har bare svært ved at tro, det kan ske.

Vi vil derfor deltage positivt i udvalgsarbejdet og se, om vi derigennem kan få ryddet vore betænkeligheder til side. Vi forbeholder os vores endelige stillingtagen til efter udvalgsarbejdet.

Inge Krogh (KrF):

I det foreliggende forslag er jeg specielt faldet over § 16, som jeg er blevet noget betænkelig ved. Der står i lovforslaget, at befinder gerningsmanden sig i en tilstand af forbigående sindslidelse på grund af indtagelse af alkohol eller andet rusmiddel, kan straf dog pålægges, når særlige omstændigheder taler for det.

Jeg synes, det er en meget stærk svækkelse i forhold til det, der står i den nugældende lov, hvor der står: beruselse udelukker ikke anvendelse af straf, medmindre gerningsmanden handler uden bevidsthed, og jeg vil meget gerne have, enten at justitsministeren udtaler sig om dette, eller at vi behandler det i udvalget. Når en person er sindssyg eller åndssvag, er det naturligt, at vedkommende ikke skal straffes, men meget ofte kommer der sanktioner i form af, at den pågældende bliver dømt til åndssvageforsorg eller til ophold på statshospital. Det er en passus, som vækker megen uro hos patienter på statshospitaler, som er der frivilligt, at de skal være sammen med nogen, der er blevet dømt til det. De tænker måske ikke så meget på personen, men det, at det har stået i avisen. På samme måde er det med pårørende til åndssvage: de synes, det er forfærdeligt, at deres børn skal være sammen med nogen, der er blevet dømt til at være under åndssvageforsorgen; man taler altid om, at åndssvageforsorgen er frivillig. Der er altså en ting dér, som man egentlig burde se på, og som også den foregående taler talte om; det er sådan på åndssvageinstitutioner nu, at langt de fleste, som befinder sig dér, er dybt åndssvage, medens de, der bliver dømt dertil, som regel er klienter, der

kun er åndssvage i meget ringe grad eller måske ligger på grænsen til at være sinke; de passer meget dårligt til miljøet.

Jeg vil lige indskyde, at jeg er engang kommet med et forslag om at undgå dette, men det kommer ikke denne sag ved lige i øjeblikket.

Angående udvidelsen af strafferammen ser vi med sympati på, at den udvides til 10 år. Når man følger pressen, kan man se, hvordan narkoforbrydelserne er i stadig stigning; det er kolossale mængder, der konfiskeres af stof, og man kan egentlig dårligt tænke sig, at det er ting, der skal bruges her i landet. Vi er altså blevet en transitstation her i København, og derfor mener jeg, det er nødvendigt med strengere straffe.

Det er blevet sagt, at så rammer man også dem, der er narkotikamisbrugere, og som altså er ude i en frygtelig situation, men det tror jeg ikke man gør. Bliver man først selv stofmisbruger, tror jeg ikke, man er i stand til at udføre de helt store forbrydelser, så bliver det mere småkriminalitet. Jeg tror ikke, man kommer til at ramme de forkerte på denne måde.

Hanne Reintoft (DKP):

Der er visse dele af dette lovforslag, som vi uden betænkelighed kan tilslutte os, bl. a. ratifikationen af FN-konventionen.

Andre ting har vi før gjort opmærksom på at vi er svært betænkelige ved. Jeg er ganske enig med de ordførere, der har fremhævet, at sanktionerne over for psykisk abnorme meget tit er uhensigtsmæssige; samtidig ved vi godt, at det er uhensigtsmæssigt, hvis vi vil resocialisere dem inden for selve kriminalforsorgen. Jeg ser meget gerne, at vi i udvalget tager en debat om hele dette resocialiseringsprogram, som jo faktisk ikke fungerer nogen af stederne, hverken ude i det sociale område eller i kriminalforsorgen, hvor vi jo har haft en række menneskelige og sociale nederlag og fallitter, som vel nok gjorde en gennemgribende debat om hele området nødvendig.

Med hensyn til at udvide strafferammen for grov narkotikakriminalitet kan jeg kun sige, hvad jeg har gjort før, at vi finder det rimeligt, at man straffer hårdt, når der er tale om grov narkotikakriminalitet; men sammenholder man det f. eks. med dette tings forhold til bagmandslovgivningen og

[Hanne Reintoft.]

den konsekvente uvilje til virkelig at gribe fat i de store økonomiske forbrydelser, der også omfatter disse narkohajer, så er vi stadig væk bange for, at det i stedet for får en afsmitning nedad, der rammer de mellemhandlere, der også har et stort behov for omsorg og resocialisering i stedet for bare straf, netop da vi ved, som jeg sagde før, at vi ikke formår at løse deres problemer ved en ganske almindelig afsøning.

Nu sagde fru Lone Dybkjær, at man vil have sikkerhed mod en afsmitning nedad, og det er jo meget svært for lovgivere at skabe sikkerhed mod en senere stadfæstet domspraksis; men jeg forstår, at ministeren også har delt disse betænkeligheder, og derfor synes jeg i hvert tilfælde, da problemet er så stort, som det er, og også af hensyn til befolkningens retsbevidsthed, at vi skal gå ind i et udvalgsarbejde om det og prøve at finde en løsning, der kan dække de synspunkter, der er kommet frem her.

Abel (CD):

Der er her tale om flere forskellige ændringer, hvoraf de fleste har været foresat tidligere. Jeg skal ikke komme med kommentarer til de første fire punkter, der er nævnt i bemærkningerne. Der er tale om konsekvenslovgivning af tidligere vedtagelser.

Spørgsmålet om tilregnelighedsproblematikken har vores ordfører i efteråret, hr. Poul Boeg, været inde på, og han pegede dengang på, at det var bedst egnet for udvalgsdrøftelser. I princippet kan centrumdemokraterne tilslutte sig også dette punkt, men som sagt, vi ønsker, at det bliver drøftet videre i udvalget.

Så er der spørgsmålet om ændring af straffelovens § 191 vedrørende narkotikakriminalitet. Allerede ved den tidligere førstebehandling har centrumdemokraterne udtrykt ønske om at gå ind på den foreslåede skærpelse. Principielt er vi enige i, at hovedlinjen i narkotikapolitikken bør være den, at tyngdepunktet fortsat lægges på det forebyggende og det behandlingsmæssige arbejde. De mere straffemæssige foranstaltninger betragtes som værende nødvendige og en begrænset støtte for den øvrige indsats.

I sin fremsættelsestale tilkendegiver ju-

stitsministeren meget tydeligt, at der ikke er et ønske om generelt at forhøje straffniveauet for narkotikakriminalitet. Dette er vi slet ikke uenige i, men jeg tror, at der i befolkningen er et meget stort ønske om, at man netop får forhøjet denne grænse for de mere alvorlige, de grove, tilfælde, således som det også er påpeget.

Spørgsmålet om gentagelser mener jeg også man bør tage med ind i debatten i udvalget. Spørgsmålet om, at det måske ikke får en, hvad skal man sige, yderligere nedsættelse til følge, når der er tale om gentagelser af narkotikakriminalitet, synes jeg er meget vigtigt at påpege, fordi det ofte er sådan, at man slipper meget billigt om ved lovovertrædelser, når de bliver gentaget.

Jeg synes, det var interessant at høre fru Ebba Strange nævne, at vores EF-medlemskab var afgørende for den kontrol, som fandtes ved grænserne i forbindelse med narkotika, og jeg vil da godt spørge justitsministeren, om kontrollen ved grænserne i forbindelse med narkotikaindsmugling er blevet forringet, eventuelt om den er blevet forbedret, efter at vi er blevet medlem af fællesmarkedet.

Vi ønsker som sagt en hurtig udvalgsbehandling og kan i øvrigt give tilslutning til lovforslaget.

Boertmann (VS):

Jeg skal kun beskæftige mig ganske kort med § 191, altså hævelsen af strafferammen for salg af narkotika. Vi er imod denne hævelse af strafferammen. Vi mener, at det er meget sandsynligt, at en forhøjet strafferamme vil smitte af nedefter, sådan som det er blevet påpeget tidligere. Vi har ikke tillid til, at bemærkninger om, at det ikke vil gøre det, vil holde stik. Og når det smitter af nedad, vil det igen betyde, at det er alle småpusherne, alle småhandlerne, som i meget høj grad selv er afhængige af stoffer, der bliver ramt. Det er bekendt for enhver, at de store fisk i dette ret store økonomiske spil altid går fri, altid optræder anonymt, aldrig er dem, der optræder ude i frontlinjen. Det er aldrig dem, der er på gaden, eller hvor det nu foregår. De befinder sig andre steder, og de har i øvrigt midler til at undgå at blive ramt.

Principielt vil vi sige, at vi ikke tror på, at højere strafferammer i almindelighed har

[Boertmann.]

nogen præventiv effekt. Vi mener ikke, at en 10 års strafferamme, selv om man har det i andre lande, vil afskære de store forhandlere fra at fortsætte. Vi mener til gengæld, at det, der betyder noget for de store forhandlere og for pusherne i øvrigt er den opklaringsrisiko, der er, og det er en hel anden historie end strafferammens størrelse.

I øvrigt vil jeg bare henlede opmærksomheden på brevet fra kontaktudvalget vedrørende ungdomsnarkomanien til justitsministeriet. Jeg synes, det er et lidt besynderligt brev, og jeg synes, det fremgår af det, at man har været meget stærkt i klemme. To tredjedele af brevet beskæftiger sig netop med alle disse betænkeligheder ved at hæve strafferammen. Alligevel går man altså med på det, idet man sætter sin lid til erklæringer om, at det ikke vil smitte af. Vi er tilbøjelige til at være enige i de to tredjedele af kontaktudvalgets brev, som udtrykker alle betænkelighederne ved hævelse af strafferammen, og som netop siger noget om, at det, der måske betyder noget, er en forebyggende virksomhed og ikke en straffende virksomhed.

Generelt vil jeg i øvrigt sige, at når dette problem er så stort, nytter det ikke at bekæmpe nogle symptomer; vi mener, det er tegn på nogle grundlæggende sygdomme i samfundet.

I øvrigt vil jeg bare sige, at vi naturligvis er imod disse bestemmelser, som er et harmoniseringsforsøg i forhold til EF; det er altså det, der handler om EF-domstolen.

Tastesen (S):

Vi er et større mindretal i den socialdemokratiske gruppe, der på nuværende tidspunkt ikke er i stand til at drage den konklusion, at vi kan stemme for en strafferamme på op til 10 års fængsel for narkotikakriminalitet. Resultatet af udvalgsarbejdet vil være afgørende for vores endelige stillingtagen.

Vi deler den foragt, der er kommet til udtryk over for de personer, der på grov kapitalistisk vis udnytter andre menneskers nød for at opnå personlig vinding, og vi forstår de vide kredse i befolkningen, der ønsker en hårdere straf over for denne personkreds.

Af flere grunde synes lovforslaget således

at være politisk nødvendigt, ikke mindst af hensyn til den ensartethed i lovgivningen, som vi på så mange områder har med de andre nordiske lande.

Når vi alligevel er i tvivl, skyldes det en frygt for, at lovforslaget vil komme til at gøre mere skade end gavn. Selv justitsministeren har jo den opfattelse, at lange fængselsstraffe som regel ikke har nogen særlig generalpræventiv virkning, og jeg er enig i det standpunkt, justitsministeren har givet udtryk for: at en høj opklaringsprocent har en større virkning end en høj strafferamme. Burde vi derfor ikke gøre noget for at styrke politiet — og toldvæsenet kan jeg nu forstå — på en sådan måde, at de penge, vi i givet fald vil komme til at ofre i omkostninger til fængselsvæsenet, bedre kunne bruges til gavn for politiet og toldtoldvæsenet i denne forbindelse?

Der er to hensyn, der i særlig grad begrundet vor frygt for, at lovforslaget kommer til at skade mere, end det vil komme til at gavne. Det ene hensyn er spørgsmålet om kriminalitetens hårdhedsgrad. Trods de narkoforbrydelser, der finder sted her til lands, har vi ikke det samme hårde kriminelle miljø, som kendes i mange andre lande i verden, hvor man har en langt større strafferamme end den, vi har i Danmark. Gør man markedsrisikoen større, vil de kriminelle elementer tage deres betaling herfor, og det vil igen betyde, at stofmisbrugerne skal kriminalisere sig endnu mere for at skaffe penge til stoffet.

Vi har i retsudvalget bedt om et samråd med justitsministeren vedrørende politiets fremgangsmåde i kriminalitetsbekæmpelsen, og jeg vil her sige, at en tilfredsstillende orientering, der kan fjerne frygten for et optrappet kriminelt miljø, vil være meget afgørende for min og andre socialdemokratiske medlemmers stillingtagen til dette lovforslag.

Det andet hensyn er spørgsmålet om at sikre, at en udvidet strafferamme ikke vil ramme de mange, der som følge af stofhunger begår kriminalitet af den ene eller den anden karakter. Der er for mig ingen tvivl om, at disse mennesker befinder sig i en tvangssituation, hvor sådanne begreber som „særlig farlige“ eller „allergroveste karakter“ ikke har nogen mening. I deres stofhunger er de ikke frie mennesker, i deres despe-

[Tastesen.]

rate situation er en strafferamme helt uden betydning, de pågældende er berøvet deres tilregnelighed og deres handlefrihed. Jeg må derfor spørge justitsministeren, om han vil være villig til enten ved en ændring i selve lovtæksten eller ved en ændring i rigsadvokatens cirkulære at sikre, at lovforslaget ikke med øgede sanktioner kommer til at ramme de mange ulykkelige mennesker, der er i dobbeltsituationen kriminelle stofmisbrugere. I det hele taget må der være sikkerhed for, at lovforslaget ikke fører til en generel forhøjelse af det danske strafniveau på et tidspunkt, hvor f. eks. Sverige synes at ville gå en anden vej.

Justitsministeren (Orla Møller):

Adskillige af ordførerne har været inde på problematikken omkring afsmittningen af den forhøjede strafferamme for den, skal vi sige stærke narkotikakriminalitet.

Det siger sig selv, at alle, der har en positiv holdning til resocialisering i landet, kan være ængstelige for, at en for høj strafferamme kan afstedkomme en forhærdelse af hele kriminalitetsniveauet. Når jeg alligevel har sat disse tanker til side og fremsat et lovforslag om forhøjelse af strafferammen, skyldes det bl. a. de bemærkninger fra rigsadvokatens side, der står i bemærkningerne til lovforslaget, og hvori der temmelig stærkt er gjort opmærksom på, at denne forhøjelse af strafferammen ikke behøver at få de afsmittende virkninger.

Det er en given ting, at man over for mennesker, der er i en tvangssituation — og man må måske også sige, som er af meget lille karat, når det drejer sig om forbrydelse — skal være overordentlig varsom med at kriminalisere og straffe for hårdt.

Der er altså ikke med dette lovforslag tilsigtet en generel forhøjelse for almindelige forbrydelser på dette område, men kun for de allervogreste. Det siges så tydeligt, som det kan gøres.

Man har udover dette været inde på andre problemer, nemlig spørgsmålet om tilregnelighedskriteriet. Det var både fru Elsebeth Kock-Petersen, hr. Hagen Hagensen, fru Ebba Strange og fru Inge Krogh. Det forekommer mig, at det, der er sagt både i lovforslaget og i bemærkningerne, er et forsøg på at tage hensyn til den debat, der har

været netop omkring dette problem. Det er muligt, at der fortsat er ting, der skal drøftes i denne forbindelse, og jeg håber, at udvalgsarbejdet vil give anledning til at nå frem til den fornødne klarhed omkring tingene.

Jeg har også noteret mig, at der er visse problemer i forbindelse med vidneudsagnene for udenlandske retter. Også dette vil kunne finde sin afklaring i udvalget.

Jeg har i særlig grad i fru Ebba Stranges og i hr. Boertmanns indlæg noteret mig, at der i alle disse problemer, hvor det drejer sig om sanktioner, i særlig grad er et socialt problem. Fru Inge Krogh var inde på det samme. Vi har vistnok ikke i vort samfund de tilstrækkelige og de rigtige foranstaltninger til at kunne føre mennesker tilbage til samfundet. Jeg kan godt se alle de problemer, der er i forbindelse med at blive dømt til ophold både på åndssvageanstalt og på en statsanstalt for sindssyge. Det er problemer, som justitsministeren og justitsministeriet ikke umiddelbart er i stand til at løse alene, men jeg har en meget positiv holdning over for, at retsudvalget måske på disse områder kan sige nogle ting, der kan komme til behandling og vurdering også på andre områder i det, som folketinget arbejder med.

Fru Ebba Strange var inde på et spørgsmål om, at det var vigtigere, at man ved grænsen sad og tog kontrol på narkotikasmuglingen fremfor at passe momsregnskaber. Jeg tror nok, at der er tale om en lille smule forvridning af sagerne, for tolderne kan ikke alene klare den sag, der er tale om her. Jeg tror også godt, jeg tør sige det på den måde, at det er ikke tilslutningen til EF, der har gjort denne kontrol mindre, men situationen er den, at der er taget stadig mere effektive midler i anvendelse fra narkoforbrydernes side, så man ikke uden videre kan gennemskue dem.

Jeg er enig med fru Ebba Strange i, at en liberalisering af et retssystem er en forudsætning for at opretholde et velfærdssamfund. Derfor er jeg også enig i de betragtninger, der er gjort gældende fra flere ordføreres side om, at den effektive opklaring af forbrydelserne er langt mere effektiv end noget som helst andet.

Og her når jeg til et andet af de generelle hovedsynspunkter, jeg gerne vil give udtryk

[Justitsministeren.]

for. Det kan ikke nytte noget at tro, at man ved en kraftig forhøjelse af nogle straffesatser kan afskaffe forbrydelser. På den anden side må der være en vis form for overensstemmelse mellem det, der er normal retsbevidsthed i et folk, og den lovgivning, der finder sted. Hvis man samtidig med dette også er i stand til at formulere socialt prægede synspunkter, så tror jeg, at man er på den rette vej.

Jeg tror, at jeg med disse bemærkninger har berørt de vigtigste spørgsmål, bortset fra dem, der direkte er stillet til mig i hr. Tastesens indlæg. Jeg har rørt ved spørgsmålet om hårdhedsgraden. Jeg er naturligvis parat til at møde op til et samråd i retsudvalget og drøfte kriminalitetsbekæmpelsen. Jeg har det håb, at jeg så vil kunne tilfredsstille ikke blot de synspunkter, som hr. Tastesen har gjort sig til talsmand for, men også dem, som andre i retsudvalget har på dette område.

Jeg ved ikke, om jeg på nuværende tidspunkt vil give nogen som helst løfter om, at jeg vil være parat til i en lovparagraf eller i en ændring af rigsadvokatens cirkulære at sikre, at der ikke skal blive tale om afsmitning nedad.

Når jeg tager det på denne tøvende måde, hænger det sammen med, at jeg tror, at de forudsætninger, der er fornødne for at kunne fastholde en sådan opfattelse, er til stede. Mine ord skal ikke forstås, som om jeg på forhånd er aldeles upåvirkelig af det, der sker i retsudvalget, for det er naturligvis en forudsætning for, at vi kan nå frem til det bedste resultat.

Og så slutter jeg med at takke for en meget bred tilslutning til lovforslagets snarlige gennemførelse.

Ebba Strange (SF):

Det er lige et opklarende spørgsmål til justitsministeren, inden vi forlader dette emne: er justitsministeren da ikke enig med mig i, at grænsekontrollen faktisk er blevet forringet siden vor tilslutning til EF, fordi vore toldere har fået pålagt så mange andre opgaver, papiropgaver? Jeg er helt enig med justitsministeren i, at opklaringsarbejdet, som politiet i øvrigt foretager, er af meget væsentlig betydning — det var hr. Boertmann også inde på — og at det, der i nogen

grad kan få folk til at holde sig væk, er, hvis de har indtryk af, at der er en stor opklaringsprocent. Men jeg vil gerne have justitsministerens bekræftelse — også fordi centrum-demokraternes ordfører ligesom gav udtryk for, at det var sådan noget, jeg bare havde sagt, men jeg mener faktisk, at det er tilfældet, at vi har fået den patruljerende styrke ved vores grænsekontrol væsentligt reduceret efter vores EF-tilslutning på grund af de mange andre opgaver. Hvis justitsministeren ikke kan svare mig på det i dag, vil jeg gerne have, at vi vender tilbage til det i udvalget.

Justitsministeren (Orla Møller):

Der er en udbredt fornemmelse af, at sådan som fru Ebba Strange skildrer situationen, er den også. Jeg har ikke nogen som helst dokumentation for, at det skulle være sådan, og derfor tog jeg det forbehold, jeg gjorde.

Det er helt klart, at hvis der er nogen som helst mulighed for at sætte det på papiret, at der skulle være tale om en forringelse af kontrollen, så ville der også blive truffet foranstaltninger til at imødegå noget sådant. Men jeg var nødt til at forbeholde mig enhver situation over for dette.

Må jeg så lige til sidst sige, at det er klart, at sammen med dette hænger også problematikken, eller i hvert fald en del af den, omkring opklaringsprocenten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om overformynderiet.

(Lovforslag nr. 95. Fremsat 28/2 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.